

- 2 .Комаров В. В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України. Х. : Право, 2012. 624 с.
- 3 Басай О. В. Загальні засади (принципи) цивільного законодавства України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2014. 36 с.
- 4 Кройтор В. А. Принципи цивільного судочинства та їх система: проблеми сучасної теорії і практики : монографія. Харків : Право, 2020. 672 с.
- 5 Штефан О. О. Цивільне процесуальне право у схемах: Навч. посіб. К.: МАУП, 2004. 208 с.

Перерва Дмитро Миколайович,

*студент 1-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного процесу
Полуніна О. О.*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ПРИВАТНИХ ВИКЛОНАВЦІВ ТА СУДУ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Гарантування державою захисту прав та свобод, а також інтересів громадян і юридичних осіб можна пов'язувати з виконанням судового рішення. У своїх рішеннях Європейський суд з прав людини неодноразово акцентував увагу на телеологічній і функціональній єдності процесу вирішення спору і виконання судового рішення, що ухвалене за результатами розгляду такого спору.

В Україні нормативно-правове регулювання сфери взаємодії судів та приватних виконавців при виконанні судових рішень не в повній мірі забезпечує ефективність здійснення такої взаємодії, в тому числі, у зв'язку з недоліками юридичної техніки побудови норм права та нормативно-правових актів, недостатнім рівнем системності законодавства, у тому числі й міжгалузевого, а також недосконалістю механізму такої взаємодії тощо.

З початком повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України та введенням воєнного стану Указом Президента України від 24.02.2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом № 2102-IX від 24.02.2022 року, з'явилося багато проблемних питань щодо ефективної взаємодії

суду з учасниками процесу, особливо що стосується комунікації приватних виконавців та суду.

Відповідно до положень ст. 26 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», правосуддя на території, на якій введено воєнний стан, здійснюється лише судами; на цій території діють суди, створені відповідно до Конституції України. При цьому, скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства забороняється [1].

В процесі взаємодії приватних виконавців та судів виникають певні проблеми, які мають негативний вплив на ефективність здійснення виконавчого провадження, та потребують вирішення, а саме:

1. Суди загальної юрисдикції постановляють ухвали, які не відповідають вимогам до виконавчого документу, у зв'язку з чим фізичні та юридичні особи обмежені в праві пред'явлення такого ухвали (виконавчого документу) до виконання приватному виконавцю.

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про виконавче провадження» від 02.06.2016 року, «у виконавчому документі зазначаються: 1) назва і дата видачі документа, найменування органу, прізвище, ім'я, по батькові та посада посадової особи, яка його видала; 2) дата прийняття і номер рішення, згідно з яким видано документ; 3) повне найменування (для юридичних осіб) або прізвище, ім'я та, за наявності, по батькові (для фізичних осіб) стягувача та боржника, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або адреса місця проживання чи перебування (для фізичних осіб), дата народження боржника – фізичної особи; 4) ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань стягувача та боржника (для юридичних осіб – за наявності); реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання в установленому порядку відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті) боржника (для фізичних осіб – платників податків); 5) резолютивна частина рішення, що передбачає заходи примусового виконання рішень; 6) дата набрання рішенням законної сили (крім рішень, що підлягають негайному виконанню); 7) строк пред'явлення рішення до виконання. У виконавчому документі можуть зазначатися інші дані (якщо вони відомі суду чи іншому органу (посадовій особі), що видав виконавчий документ), які ідентифікують стягувача та

боржника чи можуть сприяти примусовому виконанню рішення, зокрема місце роботи боржника – фізичної особи, місцезнаходження майна боржника, реквізити рахунків стягувача і боржника, номери їх засобів зв'язку та адреси електронної пошти. Виконавчий документ підписується уповноваженою посадовою особою із зазначенням її прізвища та ініціалів і скріплюється печаткою» [2].

Варто звернути увагу, що згідно з п. 6 ч. 4 ст. 4 Закону України «Про виконавче провадження», «виконавчий документ повертається стягувачу органом державної виконавчої служби, приватним виконавцем без прийняття до виконання протягом трьох робочих днів з дня його пред'явлення, якщо виконавчий документ не відповідає вимогам, передбаченим статтею 4 ЗУ «Про виконавче провадження», або якщо стягувач не подав заяву про примусове виконання рішення відповідно до статті 26 цього Закону» [2].

Тому шляхом вирішення даної проблеми є врахування суддями при постановленні ухвал положень ЗУ «Про виконавче провадження», особливо в частині вимог до виконавчого документу.

2. Проблеми, що виникають у зв'язку з розглядом судами подання приватного виконавця про надання дозволу на реалізацію майна боржника, яке не зареєстроване у встановленому законом порядку.

Згідно з п. 2 ч. 4 ст. 50 Закону України «Про виконавче провадження», «у разі якщо право власності на нерухоме майно боржника не зареєстровано в установленому законом порядку, виконавець звертається до суду із заявою про вирішення питання про звернення стягнення на таке майно» [2]. Відповідно до ч. 10 ст. 440 Цивільного процесуального кодексу України, «питання про звернення стягнення на нерухоме майно боржника, право власності на яке не зареєстровано в установленому законом порядку, під час виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб) вирішуються судом за поданням державного виконавця, приватного виконавця» [3].

На практиці часто трапляються випадки, коли особа, яка раніше купувала нерухоме майно (до 2013 року), наприклад, житловий будинок та земельну ділянку, в подальшому не зареєструвала його в установленому законом порядку та не отримала державний акт на право власності на земельну ділянку чи свідоцтво про право власності на житловий будинок тощо. У зв'язку із цим, під час реалізації такого майна боржника, що належить йому лише на підставі договору купівлі-продажу, приватний виконавець не може звернути стягнення

на це майно боржника для погашення заборгованості за відповідним судовим рішенням шляхом реалізації на СЕТАМі. У зв'язку із чим приватний виконавець зобов'язаний звертатись до суду з відповідним поданням згідно ст. 440 ЦПК України. В свою чергу, суди відмовляють у задоволенні подання приватного виконавця, здебільшого не врахувавши всі подані докази та зазначають, що для реалізації такого майна достатньо договору купівлі-продажу. Проте для того, щоб реалізувати майно шляхом електронних торгів на СЕТАМі, лише договору купівлі-продажу не достатньо, тому в прийнятті заявки приватного виконавця щодо реалізації такого нерухомого майна працівники СЕТАМу відмовляють.

Тому для розв'язання даної проблеми потрібно звернути увагу на необхідність розгляду вказаних подань виконавця, що є принципово важливим для подальшого фактичного виконання судового рішення.

3. Проблема комунікації між приватними виконавцями та судами.

Для підвищення ефективності діяльності судових органів та для налагодження і спрощення процедури комунікації між приватними виконавцями та судовими органами, з урахуванням відповідних обмежень у зв'язку з введенням воєнного стану досить актуальним на даний час є використання переваг та можливостей діджиталізації – зокрема, «Електронного суду» як «підсистеми ЄСІТС, що забезпечує можливість користувачам у передбачених законодавством випадках відповідно до наявних технічних можливостей підсистеми ЄСІТС реалізованого функціоналу створювати та надсилати в електронному вигляді процесуальні чи інші документи до суду, інших органів та установ у системі правосуддя, а також отримувати інформацію про стан і результати розгляду таких документів чи інші документи» [4]. На виконання положення ЦПК України приватні виконавці реєструють особистий кабінет на сайті електронного суду, що дозволяє оперативно отримувати необхідну інформацію. Проте на практиці ефективність такої комунікації значно знижена через відсутність внесення даних судами про надходження скарг, клопотань, повісток тощо в цей електронний кабінет, а також виникають певні труднощі в роботі «Електронного суду» в період воєнного часу, зокрема, наразі не всі суди мають технічний зв'язок з підсистемою «Електронний суд», є проблеми з відключенням від мережі Інтернет та проблеми з електроенергією, що в цілому значно ускладнює та подекуди унеможливорює

повноцінне використання електронних ресурсів і обмежує можливості сторін судового процесу.

Шляхом вирішення даної проблеми є ефективне використання інформаційно-телекомунікаційних можливостей, зокрема, відправлення кореспонденції через електронний кабінет та внесення сканкопій відповідних справ суду в електронному вигляді тощо.

Отже, вищевикладене свідчить про те, що проблема взаємодії приватних виконавців та судів при виконанні судових рішень в Україні є актуальною, особливо враховуючи нові виклики у зв'язку з введення військового стану, а тому її вирішення є важливим кроком для вдосконалення практики застосування законодавства у сфері примусового виконання рішень, а також сприятиме оперативному вирішенню проблемних питань, що виникають на стадії примусового виконання. Вирішення проблемних аспектів взаємодії суду та приватних виконавців забезпечуватиме ефективний захист прав фізичних та юридичних осіб за умови гарантованого захисту прав усіх суб'єктів у виконавчому провадженні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 року № 389-VIII. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
2. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 року № 1404-VIII. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#n29>
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 року № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n9179>
4. Про затвердження Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: Рішення Вищої ради правосуддя від 17.08.2021 року за № 1845/0/15-21. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#Text>